

บทที่ 3

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

จากผลการศึกษานี้สรุปได้ว่า พ่อโคชนของจังหวัดตรัง

1. แบ่งได้เป็น 9 สี โดยมีหลักเกณฑ์ในการจำแนกสีที่เด่นชัด แต่มีหลักเกณฑ์ที่แตกต่างกับจังหวัดอื่นบ้าง พบโคสีโหนดมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็น 28.77 เปอร์เซ็นต์ และโคสีลั่นดาพน้อยที่สุด คิดเป็น 1.01 เปอร์เซ็นต์

2. พ่อโคชนทุกสีมีน้ำหนักเฉลี่ยไม่แตกต่างกันทางสถิติ และเมื่อจัดแบ่งพ่อโคชนตามช่วงอายุ คือ อายุตั้งแต่ 4 ปี ถึง 5 ปี มากกว่า 5 ปี ถึง 6 ปี มากกว่า 6 ปี ถึง 7 ปี และมากกว่า 7 ปี พบว่า น้ำหนักเฉลี่ยของพ่อโคชนในช่วงอายุตั้งแต่ 4 ปี ถึง 5 ปี มีค่าต่ำกว่าโคชนช่วงอายุมากกว่า 5 ปี ถึง 6 ปี มากกว่า 6 ปี ถึง 7 ปี และมากกว่า 7 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ส่วนพ่อโคชนช่วงอายุมากกว่า 5 ปีขึ้นไปจะมีน้ำหนักเฉลี่ยไม่แตกต่างกันทางสถิติ

3. ขนาดโครงสร้างร่างกายพ่อโคชนทุกสี มีเพียงค่าเฉลี่ยของความห่างของปุ่มกระดูก ก้นกบเท่านั้นที่แตกต่างกันทางสถิติ โดยความห่างของปุ่มกระดูกก้นกบของโคสีดำมีค่าน้อยกว่าโคสีอื่นๆ เมื่อแบ่งโคชนตามช่วงอายุ คือ อายุตั้งแต่ 4 ปี ถึง 5 ปี มากกว่า 5 ปี ถึง 6 ปี มากกว่า 6 ปี ถึง 7 ปี และมากกว่า 7 ปี พบว่า มีเพียงค่าเฉลี่ยของความยาวรอบอก ความลึกของอก และความยาวรอบแข้งหน้าซ้ายที่แตกต่างกันทางสถิติ

4. ในการศึกษาดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่างๆ ของร่างกายพ่อโคชนจังหวัดตรัง พบว่ามีเพียงดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างความสูงถึงบนสุดของกระดูกสะบักกับความห่างของปุ่มกระดูกก้นกบ ความสูงส่วนท้ายกับความห่างของปุ่มกระดูกก้นกบ ความสูงถึงปุ่มกระดูกก้นกบกับความห่างของปุ่มกระดูกก้นกบ ความกว้างสะโพกกับความห่างของปุ่มกระดูกก้นกบ ความยาวบั้นท้ายกับความห่างของปุ่มกระดูกก้นกบเท่านั้น ที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน และพบว่า ดัชนีความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักตัวกับความยาวรอบอกมีค่ามากที่สุด

สมการทำนายน้ำหนักตัวมีชีวิตของพ่อโคชนจังหวัดตรัง อายุตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป คือ $Y = -605.787 + 4.372$ (ความยาวรอบอก, ซม.) $+ 0.228$ (ความยาวลำตัว, ซม.) $+ 1.712$ (ความสูงถึงปุ่มหลัง, ซม.) การทำนายน้ำหนักจะใช้ความยาวรอบอกเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ใช้ในการทำนายน้ำหนัก

และเมื่อนำลักษณะอื่นๆ เช่น ความยาวลำตัว ความสูงถึงปมหลัง เพิ่มในสมการจะทำให้มีความแม่นยำในการทำนายมากขึ้น

5. ผู้เลี้ยงโคชนจังหวัดตรังส่วนใหญ่ จะคัดเลือกโคชนโดยดูจากลักษณะรูปร่าง ดังนี้ คือ จะต้อง เป็นโคที่มีลักษณะเขาวง คร่อมอกลึก บั้นท้ายสิงโต กระดุกแข็งใหญ่ คอหมู หน้าหัวแคบ ซึ่งเป็นลักษณะที่ได้เปรียบคู่ต่อสู้ นอกจากนี้ จะคัดเลือกโคที่มีลักษณะ หนอกก้อนเล็ก ท้องใหญ่ ขนหน้าผากหนา คิ้วหนา ตาปลาตุก ใบหูเล็ก หางสั้น ขนหางร่วง อัณฑะบิด ลิงคี่ใหญ่ ขนเกรียน ซึ่งมีความเชื่อว่าโคที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นโคลักษณะดี เหมาะที่จะใช้เป็นโคชน

6. การเลี้ยงดูโคชน ผู้เลี้ยงคัดเลือกลูกโคชน เมื่ออายุ 2 ถึง 4 ปี โดยดูทั้งประวัติพ่อแม่พันธุ์ และรูปร่าง และเมื่อคัดเลือกได้แล้ว จะมีวิธีการเลี้ยงดู เหมือนการเลี้ยงโคพื้นเมืองทั่วไป แต่เมื่อเริ่มฝึกซ้อมโค จะตัดหญ้าให้โคกิน โดยคัดเลือกหญ้าที่มีความเชื่อว่าเป็นหญ้าที่โคกินแล้ว ทำให้ร่างกายสมบูรณ์ เช่น หญ้าหวาย หญ้าตีนกา เป็นต้น ในการฝึกซ้อมโคชน ผู้เลี้ยงแต่ละรายจะเลือกวิธีการฝึกซ้อมที่สามารถปฏิบัติได้สะดวก แต่จะเน้นให้โคชนได้ออกกำลังกายเต็มที่ เพื่อให้โคแข็งแรง อุดทน เมื่อผู้เลี้ยงฝึกซ้อมจนมั่นใจว่าโคมีความพร้อมในการแข่งขัน ก็จะนำโคไปเปรียบคู่ โดยต้องพิจารณาความได้เปรียบและเสียเปรียบ ก่อนที่จะตกลงแข่งขัน และเมื่อแข่งขันแล้ว ผู้เลี้ยงจะพิจารณาดูว่าโคของตนสามารถใช้แข่งขันได้อีกต่อไปหรือไม่ หากใช้แข่งขันได้อีกก็จะฝึกซ้อมโคต่อไป

7. เกษตรกรจังหวัดตรังส่วนใหญ่เลี้ยงโคพื้นเมือง 1 ถึง 5 ตัว เพื่อเป็นอาชีพเสริม พบว่าฝูงโคของเกษตรกรทั้ง 4 กลุ่ม ประกอบด้วยลูกโคประมาณ 20.00 ถึง 35.00 เปอร์เซ็นต์ โครุ่นประมาณ 18.00 ถึง 27.00 เปอร์เซ็นต์ โคหนุ่ม-สาวและโคสาวตั้งท้องประมาณ 10.00 ถึง 20.00 เปอร์เซ็นต์ และแม่โคที่เคยให้ลูกแล้วประมาณ 35.00 ถึง 40.00 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงโคแบบผูกล่าม หรือกึ่งผูกล่ามและปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ เกษตรกรนิยมผสมพันธุ์โคแบบจูงผสม โดยนำโคตัวผู้ไปผสมกับตัวเมียที่เป็นลัด หรือนำตัวเมียที่เป็นลัดมาผสมกับตัวผู้ เกษตรกรมีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์โค ประมาณ 42.00 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรส่วนใหญ่จะขายโคที่มีปัญหาในการผสมพันธุ์ โคอายุมาก โคในฝูงมีมากเกินไป โดยจะขายโคให้แก่เพื่อนบ้านหรือพ่อค้าในท้องถิ่นแบบเหมาตัว เกษตรกรทราบถึงอันตรายจากการเกิดโรคโค และมีการป้องกันโรคมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. สี่พ่อโคชนจังหวัดตรังสามารถจำแนกได้ 9 สี่ ตามการเรียกสี่โดยภาษาท้องถิ่น แต่จากการสังเกตพบว่า แม้จะเป็นโคในกลุ่มสี่เดียวกันก็ยังคงมีความแตกต่างกันในรายละเอียดอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาถึงชนิดของสี่โคโดยละเอียดและศึกษาเปรียบเทียบในแง่มุมต่างๆ เช่น น้ำหนัก ขนาดโครงสร้างร่างกาย การถ่ายทอดลักษณะสี่ทางพันธุกรรม เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาโคพื้นเมืองต่อไป

2. ลักษณะรูปร่างพ่อโคชนที่ศึกษา จำนวน 18 ลักษณะ แต่ละลักษณะมีการแบ่งย่อยได้หลายประเภท แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้เป็นการสอบถามจากเกษตรกรซึ่งมักจะใช้หลักเกณฑ์ที่ยังค่อนข้างหายาก ในการแบ่งประเภทของลักษณะรูปร่างพ่อโคชน หากจะศึกษาในรายละเอียดมากขึ้น คิดว่าน่าจะมีความหลากหลายมากกว่านี้ ส่วนเรื่องของการคัดเลือกโคชนผู้เลี้ยงจะพิจารณาจากลักษณะรูปร่างเป็นหลักด้วย ดังนั้นรูปร่างน่าจะมีผลต่อการเป็นโคชนที่ดี และเป็นสิ่งที่น่าศึกษาว่าความเชื่อดังกล่าวเป็นจริงหรือไม่ และหากเป็นจริงสามารถอธิบายตามหลักวิชาการได้อย่างไร เช่น โคชนที่ดีต้องมีขนหางร่วง และหางสั้น เป็นต้น

3. การเลี้ยงโคพื้นเมืองของเกษตรกรจังหวัดตรัง ส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเป็นอาชีพเสริม และมักจะจำกัดจำนวนโคในฝูง เนื่องจากมีพื้นที่เลี้ยงโคน้อยและไม่มีเวลาดูแลมากนัก เกษตรกรจึงไม่ได้สนใจในเรื่องการคัดเลือกโคที่มีลักษณะดีมาทำพันธุ์ เกษตรกรพึงพอใจเพียงแค่ว่าแม่โคสามารถให้ลูกสม่ำเสมอ เลี้ยงดูง่าย สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและอาหารที่หาได้ในท้องถิ่นได้ดี และขายได้ง่ายเท่านั้น แต่สำหรับเกษตรกรที่เลี้ยงโคเพื่อคัดลูกโคไว้เป็นโคชนจะมีการคัดโคพ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะรูปร่างใหญ่ และประวัติพ่อแม่ที่เป็นโคชนที่ดีมาทำพันธุ์ ประกอบกับมีการเอาใจใส่ในการเลี้ยงดู จึงทำให้ลูกโคชนมีรูปร่างใหญ่ น้ำหนักโตเต็มวัยมาก ดังนั้นสภาพทั่วไปที่พบเห็นในปัจจุบันโคพื้นเมืองไทยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นโคฝูงมีขนาดรูปร่างเล็กลงเรื่อยๆ จนทำให้เกษตรกรสนใจที่จะเลี้ยงโคลูกผสมพันธุ์ต่างประเทศมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากหน่วยงานของรัฐบาลส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเห็นว่าโคลูกผสมพันธุ์ต่างประเทศให้ผลผลิตคุ้มค่ากว่าโคพื้นเมืองไทย หากเกษตรกรไม่เห็นคุณค่าของโคพื้นเมืองและหน่วยของรัฐบาลไม่เห็นความสำคัญของโคพื้นเมืองไทย จะทำให้โคพื้นเมืองมีจำนวน ลดลงอย่างรวดเร็ว อาจจะมีเฉพาะโคชนเท่านั้น ซึ่งเป็นโคที่เกษตรกรเลี้ยงกันเป็นกลุ่มเล็กๆ และหากเมื่อไรที่รัฐบาลมองว่ากีฬาโคชนเป็นการพนันและไม่อนุญาตให้มีการตั้งบ่อนโคชนคาดว่าอาจ ทำให้โคพื้นเมืองไทยมีโอกาสสูญพันธุ์ได้ ดังนั้นการที่จะคงไว้ซึ่งพันธุกรรมที่ดีของโคพื้นเมืองไทย หน่วยงานของรัฐบาลจะต้องเห็นคุณค่าของโคพื้นเมืองก่อน ส่วนเรื่องการปรับปรุงเกี่ยวกับการจัดการเลี้ยงดู เช่น การคัดเลือกโคมาทำพ่อแม่พันธุ์ ต้องทำความเข้าใจหรือให้บริการแก่เกษตรกร เช่นเดียวกับที่ปฏิบัติในส่วนของการส่งเสริมการเลี้ยงโคลูกผสมพันธุ์ต่างประเทศ